

در قلمرو قصه

قصه و نقش آن در آموزش و تربیت

دکتر علی اکبر کمالی نهاد

عضو هیئت علمی گروه آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان تهران
با نامة قصه های بی از:
نگین پورزارع، فائزه پورمحسنی، فهیمه حسن پورگونه،
زهرا خداقلی پور، شیرین درودیان، فاطمه رحیمی،
نرگس زرگرزاده، حنانه سرحسابی، فائزه سلطان، حنانه
سلیمانی فر، پریان کرمی مقدم، هانیه کل محمدی،
محدثه محمدودی، الهه ممیزی، مریم وفادار

سرشناسه: کمالی نهاد، علی اکبر، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور: در قلمرو قصه: قصه و نقش آن در آموزش و تربیت/
علی اکبر کمالی نهاد؛ با نمونه قصه‌هایی از نگین پورزارع پور... [و دیگران].
مشخصات نشر: اراک: نگار کمال، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۱۱۷ ص.؛ مصور (بخشی رنگی).؛ ۲۱×۱۴ س.م.
شابک: ۳۵۰۰۰۰ ریال ۷-۶-۲۶۳۸-۶۴۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: با نمونه قصه‌هایی از نگین پورزارع، فائزه پورمحسنی، فهیمه حسن پورگونه، زهرا خداقلی پور، شیرین درودیان، فاطمه رحیمی، نرگس زرگرزاده...

موضوع: قصه‌گویی در آموزش و پرورش

موضوع: Storytelling in education

موضوع: قصه‌گویی در آموزش و پرورش -- ایران

موضوع: Storytelling in education -- Iran

موضوع: داستان‌های کودکان (فارسی) -- قرن ۱۴ -- مجموعه‌ها

موضوع: ۲۰th century -- Collections -- Children's stories, Persian

موضوع: داستان‌های کوتاه فارسی -- قرن ۱۴ -- مجموعه‌ها

موضوع: ۲۰th century -- Collections -- Short stories, Persian

شناسه افزوده: پورزارع، نگین، ۱۳۷۹-

رده بندی کنگره: LB۱۰۴۲

رده بندی دیویی: ۳۷۲/۶۷۷

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۴۲۴۱۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

نگارکمال

در قلمرو قصه (قصه و نقش آن در آموزش و تربیت)

دکتر علی اکبر کمالی نهاد
عضو هیئت علمی گروه آموزش زبان و ادبیات
فارسی دانشگاه فرهنگیان تهران

با نمونه قصه‌هایی از:

نگین پورزان، فائزه پورمحسنی، فهیمه حسن پورگونه،
زهرا خداقلی پور، شهرین درودیان، فاطمه رحیمی،
نرگس زرگرزاده، حنا به سرخسایی، فائزه سلطانی، حنا به
سلیمانی فر، پریان کرمی مقدم، هانیه گل محمدی،
محدثه محمودی، الهه ممیزی، مریم وفادار

تصویرگران:

صدیقه ادراکی، محمد مهدی حیدری، رضوان دلجو،
ساناز زمانی، سوگند صیدجو، حدیث نجفی، نگین
نیک‌بین، زهرا هداوندی

ناشر: نگارکمال

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ویراستار: فهیمه عرفانی‌نیا

حروف چینی و صفحه‌آرایی: رضوان دلجو

طراح جلد: رضوان دلجو

چاپ‌خانه: لوح

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۲۸-۰۶-۷

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای نشر نگارکمال محفوظ است.

بخش اول: قصه و نقش آن در آموزش و تربیت

مقدمه	۹
ادبیات داستانی	۱۱
قصه	۱۲
داستان	۱۳
معرفی چند داستان خوب	۱۴
قصه و داستان؛ شباهت‌ها و تفاوت‌ها	۱۵
پیشینه قصه و قصه‌گویی در جهان	۱۷
قصه و قصه‌گویی در ایران	۱۸
قصه و داستان برای کودکان	۱۹
ویژگی‌های قصه خوب	۲۱

چگونگی انتخاب قصه‌های مناسب برای کودکان و نوجوانان	۲۲
شیوه‌های راه‌یابی قصه‌ها به حیطه ادبیات کودکان و نوجوانان	۲۳
نقش قصه در تربیت	۲۴
نقش قصه و همراه کردن آن با بازی در رشد و تربیت	۲۶
نقش قصه‌گو در بیان قصه	۲۹
درست‌گویی قصه و جذب مخاطب	۳۰
ترفندها و ابتکارات قصه‌گویی	۳۵
فواید قصه‌گویی	۳۷
مهمترین محتوای آموزشی و تربیتی در قصه‌ها	۳۸
تأثیر منظوم بودن قصه در جذب مخاطب	۴۰
منابع و مأخذ	۴۲

بخش دوم: ۴۴ مجموعه قصه‌های کودک و نوجوان

خرگوشک - نگین یورزارع	۴۵
ستاره‌ای که بیدار بود - فائزه پورمحسنی	۴۹
گنجشک و چوبی - فهیمه حسن‌پورگونه	۵۳
مسیر مدرسه - زهرا خداقلی‌پور	۵۷
جوجه کوچولوی کنجکاو - شیرین درودیان	۶۱
خواسته‌های کودکان - شیرین درودیان	۶۵
زودباور نباشیم - فاطمه رحیمی	۶۹
قهرمانت کیست؟ - نرگس زرگرزاده	۷۵
چشم‌گیرک - حنا سرحسابی	۷۹
چرا هیچ‌کس دوستم نداره؟ - فائزه سلطانی	۸۳
همدم شب‌های من - حنا سلیمانی‌فر	۸۹
میمون کوچولو - پریان کرمی‌مقدم	۹۵
دم پنبه‌ای - هانیه گل‌محمدی	۹۹
راه تابان - محدثه محمودی	۱۰۳
ملکه طبیعت - الهه ممیزی	۱۰۹
تابستان به یادموندنی - مریم وفادار	۱۱۳

مقدمه

یکی از مؤثرترین روش‌ها در درونی‌کردن ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی، رویکرد غیرمستقیم در امر آموزش و پرورش است. وجود نظام آموزشی متقن همواره برای دستیابی به بهترین روش آموزش به جستجو، فرضیه‌سازی، بررسی و کشف می‌پردازد تا در این فرآیند به شیوه‌ای دست یابد که بهترین نتایج را در پی داشته باشد. قصه و قصه‌گویی به عنوان یکی از راهکارهای تأثیرگذار آموزش، نقش مهمی در هویت‌بخشی، انتقال فرهنگ، جامعه‌پذیری، توسعه مهارت‌های فردی و یادگیری باورهای ارزشمند و درنهایت آمادگی برای پذیرش نقش‌های فردی و اجتماعی دارد. قصه و داستان ارتباطی عمیق میان بیرون و درون انسان ایجاد می‌کنند که این ارتباط عمیق به تحولی جذاب می‌انجامد. انسانی که روایتی از یک زندگی، تاریخ، رویداد، تخیل، احساس و... را می‌خواند یا می‌شنود؛ سپس آن را درون خود تحلیل، تفسیر و نقد می‌کند، با فردی که هیچ مطالعه‌ای نداشته، متفاوت و البته نگاهش به موضوعات به گونه‌ای دیگر خواهد بود.

قصه بینشی عمیق به انسان می‌بخشد و به او در شاهراه انتخاب یک ارزش یا هدف مدد می‌رساند. گاه رویکرد یک قصه مبارزه با بدخواهی و کینه‌ورزی است. این مفهوم در روند داستان و در عملکرد شخصیت‌ها به شکلی غیرمستقیم به مخاطب ارائه می‌شود و مخاطب با توجه به باور درونی و ذهن تحلیل‌گر خود، معناهای ظاهری و مستتر در قصه را درمی‌یابد.

مخاطبان کودک و نوجوان به شکلی عمیق‌تر با قهرمانان داستان‌ها هم‌ذات‌پنداری می‌کنند و از این جهت در دریافت مفاهیم آموزشی پیرنگ‌تر عمل می‌کنند. ایجاد زمینه و بسط آموزش به شیوه قصه‌گویی یکی از موضوعات مورد توجه کسانی است که به آموزش و پرورش نسلی هدفمند، متفکر، فعال و با عزت نفس می‌اندیشند.